

Article opinió - Miquel Àngel Maria - “Economia turística: funciona?”

Aquest estiu s'han conegut quatre dades econòmiques que convé llegir juntes, les unes en relació a les altres, per intentar respondre la pregunta del títol.

1. La despesa turística a Menorca bat tots els rècords. El juliol d'enguany els turistes van gastar 361,06 milions d'euros, un 46,2% més que el mateix mes de l'any passat, i un 5,4% que el millor any mai vist, que va ser el 2019.
2. El segon trimestre de 2022 ha estat, a Balears, el segon amb més ocupació de tota la història, amb 612.400 persones ocupades al conjunt balear. A Menorca, les altes a la seguretat social baten rècords.
3. Les patronals diuen que les empreses de Menorca no podran pujar els sous dels treballadors en paral·lel amb la puja de l'IPC perquè els beneficis empresarials no han augmentat.
4. L'aportació econòmica dels ciutadans de les Illes Balears a les altres comunitats autònomes ha caigut fins al seu mínim històric: 202,1 milions d'euros, un 50% menys que l'aportació de l'any passat.

Què ens mostren aquestes dades?

Primer, que el turisme genera més ingressos que mai, però segons diuen les pròpies associacions empresarials, les empreses no tenen més beneficis.

Segon, que tenim més ocupació que mai, però continuem important cambrers, personal de neteja, dependents de botiga d'estiu... i exportant (perquè no poden tornar) titulats universitaris i tècnics qualificats de la majoria d'oficis amb una bona perspectiva de carrera professional. Que l'economia de Menorca generi feinetes per als nostres estudiants durant les vacances no és precisament un símptoma de bona salut.

Tercer, que el balanç global de l'economia balear —també la menorquina— és que el nivell de vida fa anys que va a la baixa, amb el resultat que la recaptació fiscal disminueix i cada vegada som una comunitat menys rica, cada vegada tenim menys excedent per compartir amb les altres comunitats autònomes.

El sector del turisme i els serveis va ser un gran motor d'impuls econòmic quan representava una part discreta i equilibrada del volum econòmic total de Menorca. Eren els temps de l'anomenada “Via menorquina del creixement”, quan el turisme compartia protagonisme amb la indústria del calçat, la bijuteria i un sector primari que generaven rendes significatives i una ocupació estable.

Però quan el turisme s'ha desproporcionat, quan s'ha convertit en el macrosector que concentra el volum més important de l'economia menorquina, és a dir, quan Menorca s'ha convertit en una economia turística, ha fet evidents les seves debilitats: l'economia turística, a tot arreu del nostre entorn, serveix per generar molta activitat econòmica però genera pocs

beneficis empresarials. I serveix per generar molta ocupació però de baixa qualitat, amb baixos salaris. I també, com veurem immediatament aquesta tardor, l'economia turística fortament estacional com la nostra destrueix molts llocs de treball quan la temporada s'acaba.

Curiosament, comunitats com la basca o la navarresa no són mai campiones en creació de llocs de treball. Però sí que ho són en la no destrucció d'ocupació, perquè tenen una economia més diversificada, més estable al llarg de l'any, i menys dependent de conjuntures que no controlen.

L'economia de Menorca necessita mà de metge. Necessitam deixar de ser una economia turística. Necessitam que el turisme torni a ser una part important però no hipertrofiada de la nostra economia. L'economia de Menorca necessita la massa muscular d'una major diversificació sectorial, amb capacitat per atreure tècnics i professionals, no necessita el greix insà d'unes temporades d'estiu inflades que, quan s'acaben, ens deixen exhausts, més fluixos, i més pobres.